Poczta opłacona ryczałtem.

Rok IV. Nr. 4.

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO POMORSKIEGO

TORUŃ, DNIA 20 KWIETNIA 1932.

TREŚĆ.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

Str.

57. Przyjmowanie kandydatów na II kurs Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w r. szk. 1932/33 122
58. Zmiany w podpisywaniu czeków oraz dodatkowe zgłoszenia szkół średnich ogólnokształcących do obrotu czekowego P. K O. 123
59. Komisyjne kwalifikowanie i szacowanie zniszczonego lub zbędnego inwentarza 125
60. Ulgi w podatku dochodowym z tytułu nowowznoszonych budowli . . 126
61. Propaganda pracy krajoznawczej wśród młodziezy szkolnej i nauczycieli 128
62. Udział prywatnych szkół średnich ogólnokształcących w opłatach wynikających ze wzmożonej opieki władz szkolnych 128
63. Ulgi kolejowe dla dzieci wysyłanych na kolonje letnie 129
64. Pobieranie opłat w związku z wypłatą uposażenia nauczycielstwa szkół powszechnych 130
65. Wyświetlanie filmów dla młodzieży szkolnej 131
66. Miesięcznik „Wychowanie Fizyczne“ 131
67. Utrata ustawowej mocy przez niektóre monety W. M. Gdańska . . . 132
68. Wnioski o ukaranie za opuszczenie nauki szkolnej 133
69. IX Tydzień Obrony Lotniczej i Przeciwlotniczej 133
70. Ruch służbowy 135
71. Wydawnictwo „Ignacy Mościcki, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej“ 138
72. Komunikat Dyrekcji Studjum Wychowania Fizycznego U. P. w Poznaniu w sprawie świadectw ukończenia studjów wychowania fizycznego . . 138

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

72. Rozkład zajęć w szkołach wyżej zorganizowanych 139
73. Selekcja klas I. w Toruniu 142
74. Wydawnictwa 150

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

57.

OKÓLNIK

do Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, oraz P. P. Inspektorów Szkolnych

w sprawie przyjmowania kandydatów na II. kurs Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie w r. szkolnym 1932/33.

W związku ze sprawą urlopowania nauczycieli czynnych na II. kurs Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie na rok szkolny 1932/33 zechcą Panowie Dyrektorowie i Inspektorowie szkolni zawiadomić tych nauczycieli, czynnych w państwowych seminarjach nauczycielskich i szkołach średnich, którzy ukończyli roczny Wyższy Kurs Nauczycielski, grupa robót ręcznych i rysunku, najpóźniej w roku 1929 oraz tych nauczycieli, którzy chociaż nie ukończyli wspomnianych rocznych kursów, lecz pracują przynajmniej od lat trzech jako nauczyciele robót ręcznych w seminarjach nauczycielskich lub szkołach średnich i posiadają maturę gimnazjalną lub seminarjalną oraz świadectwo ukończenia państwowej szkoły średniej przemysłowo-artystycznej lub przemysłowej, względnie conajmniej dwuletnie studja w państwowych akademjach i szkołach sztuk pięknych, że mogą ubiegać się o udzielenie im rocznego urlopu w celu uzupełnienia wykształcenia w Państwowym Instytucie Robót Ręcznych w Warszawie w roku 1932/33.

W roku szkolnym 1932/33 nie przewiduje się udzielania urlopów płatnych nauczycielom szkół powszechnych, pragnącym kształcić się na II. roku wspomnianego Instytutu. Nauczyciele szkół powszechnych, posiadający ukończony Wyższy Kurs Nauczycielski (grupa robót ręcznych i rysunku) w Warszawie, Krakowie lub Lwowie w 1929 r. lub wcześniej mogą ubiegać się o przyjęcie na II. kurs Instytutu na podstawie urlopów bezpłatnych lub płatnych za zwrotem kosztów zastępstwa (bez rozłożenia na spłaty miesięczne).

Ubiegający się o przyjęcie nauczyciele powinni złożyć w drodze służbowej podanie o przyjęcie do Instytutu Robót Ręcznych, wraz z prośbą o udzielenie urlopu. Do podania należy dołączyć: 1) życiorys, 2) metrykę urodzenia i dowody odbytych studjów, 3) poświadczony przez władze odpis wykazu stanu służby, 4) własnoręcznie podpisaną deklarację według załączonego wzoru (o ile kandydat zgłasza się o urlop płatny); 5) rysunek i akwarele wykonane z natury i własnoręcznie podpisane. Podania wraz z załącznikami z dodaniem wykazów kwalifikacyjnych i szczegółową opinję należy przesłać do Kuratorjum najdalej do dnia 5 maja 1932 r.

W roku szkolnym 1932/33 na II. kurs Instytutu przyjmowani będą mężczyźni i kobiety.

Organizacja studjów i egzaminu z robót ręcznych jako przedmiotu nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich ogłoszona jest w N-rze 18/140/ Dziennika Urzędowego Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 16 listopada 1924 r.

Kandydaci zgłaszający się na II. kurs Instytutu winni dołączyć do podania deklarację, której wzór równocześnie dołącza się.

Toruń, dnia 24 marca 1932 r. Nr. I. Kur.—5907/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. M. Pollak.

DEKLARACJA

Prosząc o przyjęcie .... na Państwowy Instytut Robót Ręcznych w Warszawie zobowiązuję się w razie przyjęcia na II kurs:

1) przestrzegać ściśle regulamin instytutu,
2) nie obejmować bez wiedzy i zgody Dyrekcji Instytutu żadnych zajęć ubocznych, lecz poświęcać cały czas pracy na Instytucie.
3) pracować przynajmniej lat dwa po ukończeniu Instytutu w szkolnictwie państwowem publicznem na stanowisku, wyznaczonem mi przez państwowe władze szkolne niezależnie od mych zobowiązań pod tym względem z racji urlopu na W. K. N. i t. p. Gdybym z własnej winy, czego ocenę pozostawiam Ministerstwu W. R. i O. P., nie ukończył studjów lub po ich ukończeniu nie obj.................. wyznaczonego mi stanowiska zobowiązuję się zwrócić do Skarbu Państwa Polskiego całą kwotę, otrzymaną tytułem poborów służbowych w czasie studjów na Instytucie.

Podpis ....

Stanowisko służbowe ....

58.

Odpis.

Ministerstwo Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
Warszawa.

OKÓLNIK

z dnia 9 marca 1932 r. (I. R.-1291/32)

w sprawie zmian w podpisywaniu czeków oraz dodatkowych zgłoszeń państwowych szkół średnich ogólnokształcących do obrotu czekowego P. K. O.

W celu ujednostajnienia trybu postępowania w sprawach, dotyczących kont czekowych państwowych szkół średnich ogólnokształcących w Pocztowej Kasie Oszczędności, Ministerstwo Wyznań Reli-

gijnych i Oświecenia Publicznego w porozumieniu z Departamentem Technicznym Pocztowej Kasy Oszczędności zarządza, co następuje:

1. Kuratorja Okręgów Szkolnych prowadzą ewidencję numerów kont czekowych poszczególnych państwowych szkół średnich ogólnokształcących z uwzględnieniem imion i nazwisk dyrektorów (kierowników), uprawnionych do podpisywania czeków.

2. W razie zmiany na stanowisku dyrektora (kierownika) państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej Kuratorjum zawiadamia o tem odnośny Oddział P. K. O., podając jednocześnie imię, nazwisko i stanowisko służbowe osoby, upoważnionej przez Kuratorjum do dysponowania funduszami szkoły.

3. Krótkotrwające zastępstwa, powstałe z powodu urlopu, służbowego wyjazdu, czy też choroby dyrektora (kierownika), winny być zgłaszane przez Dyrekcję szkoły bezpośrednio do odnośnego Oddziału P. K. O. z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego chwilowego zastępcy oraz wzoru jego podpisu na przepisowych formularzach.

4. Po powrocie z urlopu, ze służbowego wyjazdu lub choroby dyrektor (kierownik) państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej zawiadamia o tem bezpośrednio odnośny Oddział P. K. O., odwołując ważność podpisu zastępcy z podaniem dokładnej daty, od której wzór podpisu przestaje obowiązywać.

5. O zmianach w podpisywaniu czeków, podanych wyżej w punktach 3 i 4, Dyrekcje (Kierownictwa) państwowych szkół średnich ogólnokształcych zawiadamiają równocześnie Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

6. Sprostowań w imionach, nazwiskach lub stanowiskach służbowych dyrektorów (kierowników) państwowych szkół średnich ogólnokształcących w wykazie otwartych kont czekowych dokonywuje odnośny Oddział P. K. O. na podstawie zawiadomienia Kuratorjum Okręgu Szkolnego.

7. Sprostowania w brzmieniu nazwy urzędowej państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej, podanej w wykazie otwartych kont czekowych, dokonywuje odnośny Oddział P. K. O. na podstawie zawiadomienia Kuratorjum Okręgu Szkolnego, które jest obowiązane podać ten fakt do wiadomości Ministerstwa W. R. i O. P.

8. Kuratorjum Okręgu Szkolnego upoważnione jest do składania bezpośrednio odnośnemu Oddziałowi P. K. O. dodatkowych zgłoszeń przystąpienia państwowej szkoły średniej ogólnokształcącej (nowopowstałej lub filji, samodzielnej pod względem gospodarczym) do obrotu czekowego P. K. O., podając według pieczęci urzędowej nazwę tego zakładu, dokładny adres, imię, nazwisko i stanowisko służbowe dyrektora (kierownika). O otwarciu konta czekowego w P. K. O. Kuratorjum niezwłocznie zawiadamia Ministerstwo W. R. i O. P., podając dokładnie Oddział P. K. O., w którym konto zostało uruchomione.

Podsekretarz Stanu

(—) Kazimierz Pieracki.

OKÓLNIK

do Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących

w sprawie zmian w podpisywaniu czeków oraz dodatkowych zgłoszeń państwowych szkół średnich ogólnokształcących do obrotu czekowego P. K. O.

Powyższy okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. podaję do wiadomości i ścisłego przestrzegania zarządzeń, podanych w punktach 3, 4 i 5.

Toruń, dnia 4 kwietnia 1932 r. Nr. II.-5630/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. M. Pollak.

59.

Odpis z odpisu.

Ministerstwo Skarbu
L. D. III. 6095/1/31,

Warszawa, dnia 22 marca 1932 r.

Komisyjne kwalifikowanie i szacowanie zniszczonego lub zbędnego inwentarza.

Do Kancelarji Cywilnej Prezydenta Rzeczypospolitej,
Biura Sejmu i Senatu,
Najwyższej Izby Kontroli,
Prezydjum Rady Ministrów
i wszystkich Ministerstw

w miejscu

W myśl przepisów z dnia 22 maja 1930 r. L. D. I. 8461/3/29, wydanych przez Ministerstwo Skarbu, kwalifikowanie i szacowanie przedmiotów zniszczonych lub zbędnych ma się odbywać komisyjnie z udziałem zaproszonego rzeczoznawcy.

Na tle powyższego postanowienia wyłoniły się w jednem z Ministerstw dwie kwestje, a mianowicie: kto ma występować w charakterze rzeczoznawcy i z jakiego kredytu mają być opłacane ewentualne koszty udziału rzeczoznawcy.

W związku z tem Ministerstwo Skarbu komunikuje co następuje:

W komisjach, o których mowa w wyżej powołanych przepisach, mogą brać udział tak rzeczoznawcy urzędów względnie instytucyj państwowych, jak i rzeczoznawcy organów samorządowych, przyczem dla doboru rzeczoznawców w pewnych konkretnych wypadkach miarodajne są stosunki lokalne, rodzaj przedmiotów szacowanych oraz inne okoliczności, towarzyszące danym sprawom. Należy jednakże dążyć do tego, aby rzeczoznawcy byli z reguły powołani z pośród osób urzędowych, udział zaś rzeczoznawców prywatnych należy ograniczyć do wypadków zupełnie wyjątkowych. Co się tyczy

kwestji opłacania udziału rzeczoznawców, to Ministerstwo Skarbu prosi o przestrzeganie zasady, ażeby udział rzeczoznawców odbywał się możliwie bez kosztów. O ileby zaś w pewnych wypadkach nie dało się pozyskać udziału rzeczoznawców bezpłatnie, to odnośne koszty należy pokryć z tych paragrafów budżetowych, które obejmują kredyty na tak zwane „inne wydatki".

Podsekretarz Stanu
(—) Starzyński.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
Warszawa

OKÓLNIK Nr. 52
z dnia 31 marca 1932 r. (I. R.-3673/32)

o komisyjnem kwalifikowaniu i szacowaniu zniszczonego lub zbędnego inwentarza.

Powyższe zarządzenie Ministerstwa Skarbu Ministerstwo przesyła do wiadomości i stosowania w związku z zarządzeniem z dnia 31 maja 1930 r. Nr. I. Prez.-3452/30 (Dz. Urz. Min. Nr. 6 poz. 92), wprowadzającem w życie przepisy, obowiązujące przy sprzedaży, wymianie lub odstąpieniu przedmiotów zbędnych oraz odpisania z ksiąg inwentarzowych przedmiotów zniszczonych.

Naczelnik Wydziału
(—) A. Nowak.

OKÓLNIK

do Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, oraz do P. P. Inspektorów Szkolnych.

Podaję do wiadomości i ścisłego przestrzegania powyższy okólnik Ministerstwa.

Toruń, dnia 5 kwietnia 1932 r. Nr. O-6954/32.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) E. Śliwiński
p. o. Naczelnika Wydziału.

60.

Odpis.

Ministerstwo Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
Warszawa

OKÓLNIK Nr. 54.
z dnia 5 kwietnia 1932 r. (I R-3821/32)

o ulgach w podatku dochodowym z tytułu nowowzniesionych budowli.

W ślad okólników z dnia 17 czerwca 1930 r. L. D. V. 3951/2 (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 19, poz. 356) oraz z dnia 5 stycznia 1932 r. L. D. V. 4891/2 (Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 2, poz. 44) w sprawie ulg

podatkowych z tytułu nowowzniesionych budowli Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 26 marca 1932 r. Nr. D. III. 3527/6/32 zarządziło następujący tryb postępowania przy asygnowaniu zwrotu podatku dochodowego.

a) W odniesieniu do funkcjonarjuszów państwowych.

Zwrot zbonifikowanego podatku dochodowego asygnuje całkowicie ta władza (Urząd), która danemu funkcjonarjuszowi państwowemu wypłaca ostatnio uposażenie służbowe (zaopatrzenie emerytalne), bez względu na to, czy funkcjonarjusz ten w okresie, co do którego istnieje uprawnienie do przyznania ulgi, miał przydział służbowy w tym lub też w innym urzędzie państwowym. W tym celu właściwy urząd skarbowy po powzięciu decyzji co do zwrotu podatku, przesyła tej władzy orzeczenie w 2-ch egzemplarzach, które oprócz innych wymaganych danych winno wskazywać, ile z ogólnej sumy, podlegającej zwrotowi, przypada na podatek skarbowy, i ile na dodatek komunalny. Na podstawie otrzymanego orzeczenia wymieniona władza wystawia czek (asygnację) z sum obrotowych — z konta „zwrot sum niewłaściwie lub nadmiernie wpłaconych do sum skarbowych", przyczem jeden egzemplarz orzeczenia pozostawia u siebie, jako podstawę asygnowania, zaś drugi wraz z czekiem (asygnacją) przesyła właściwej Izbie Skarbowej.

O wyasygnowaniu zwrotu podatku władza czyni adnotację w karcie likwidacyjnej odnośnego funkcjonarjusza z zaznaczeniem sumy, numeru i daty czeku (asygnacji), a to dla celu uniknięcia ewentualnego powtórnego asygnowania z powyższego tytułu.

Część zwróconej sumy, stanowiącą dodatek komunalny, izba refunduje sumom obrotowym z sum komunalnych, pozostałą sumę odpisuje z podatku dochodowego na ogólnych zasadach.

b) W odniesieniu do osób prywatnych.

Zwroty z tytułu będących w mowie ulg w podatku dochodowym uskuteczniają izby skarbowe **na ogólnych zasadach, obowiązujących przy zwrotach nadpłat w podatkach bezpośrednich** z uwzględnieniem postanowień, powołanych na wstępie okólników.

Powyższe zarządzenie Ministerstwa Skarbu podaje się do wiadomości i stosowania w związku z okólnikami Nr. I R-7158/30 z dn. 27 czerwca 1930 r. i Nr. 20 (I R-1332/32) z dn. 9 lutego 1932 r.

Naczelnik Wydziału

(—) A. Nowak.

O K Ó L N I K

do Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych oraz P. P. Inspektorów szkolnych

w sprawie ulg w podatku dochodowym dla nowowzniesionych budowli.

Wślad za okólnikiem z dnia 24 stycznia 1932 r. Nr. O-3864/32 (Dz. Urz. Kurat. O. S. Pom. Nr. 3, poz. 42) podaję do wiadomości powyższy okólnik Ministerstwa.

Toruń, dnia 13 kwietnia 1932 r. Nr. O-7335/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. M. Pollak.

61.

O K Ó L N I K

do Dyrekcyj szkół średnich, ogólnokształcących, zawodowych, zakładów kształcenia nauczycieli, P. P. Inspektorów Szkolnych i Nauczycielstwa szkół wszelkich typów w Okręgu

w sprawie propagandy pracy krajoznawczej wśród młodzieży szkolnej i nauczycielstwa.

Uznając wartość naukową i wychowawczą gromadzenia materjałów krajoznawczych przez Nauczycielstwo i młodzież szkolną, zachęcam do organizowania kół krajoznawczych młodzieży szkolnej w tych wszystkich szkołach i zakładach, w których istnieją warunki należytej pracy i rozwoju takich kół, przyczem należy mieć na uwadze zarządzenia w sprawie organizacyj uczniowskich oraz ich liczebności na terenie danego zakładu.

Jednocześnie podaję do wiadomości, że w Krakowie powstało Nauczycielskie Ognisko Krajoznawcze, które pragnie nawiązać kontakt z Nauczycielstwem Okręgu Szkolnego Pomorskiego celem powołania do życia podobnych ognisk na terenie Pomorza.

W sprawie organizacji ognisk krajoznawczych zwracać się należy pod adresem P. Prof. L. Węgrzynowicza, Kraków ul. Krowoderska 74. II p.

Toruń, dnia 31 marca 1932 r. Nr. O-4801/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. M. Pollak.

62.

O K Ó L N I K

do Dyrekcyj prywatnych szkół średnich ogólnokształcących

w sprawie udziału w opłatach, wynikających ze wzmożonej opieki władz szkolnych.

Nawiązując do okólnika z dnia 27. IX. 1930 r. Nr. II-20371/30 oraz do pisma z dnia 31, X. 1931 r. Nr. 22554/31 w sprawie udziału niepaństwowych szkół średnich w kosztach, wynikających ze wzmo-

żonej opieki władz szkolnych nad szkolnictwem prywatnem, zarządzam, by Dyrekcje z początkiem każdego roku szkolnego najdalej do dnia 15 października donosiły, czy deklarują przepisany udział w kosztach, a zawiadomienia o dokonywanych wpłatach na powyższy cel nadsyłały do Kuratorjum, a nie jak dotąd do Ministerstwa W. R. i O. P.

Toruń, dnia 4 kwietnia 1932 r. Nr. II-5635/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. M. Pollak.

63.

Odpis.

Urząd Wojewódzki Pomorski
Wydział Pracy i Opieki Społ.
Nr. POM 1/3.

Toruń, dnia 1 kwietnia 1932 r.

Ulgi kolejowe dla dzieci wysyłanych na kolonje letnie.

Do

Panów Starostów Powiatowych i Morskiego, Komisarza Rządu w Gdyni oraz Prezydentów Miast Grudziądza i Torunia.

Na podstawie pisma okólnego Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z dnia 23. III. r. b. Nr. 1004/O. M. komunikuje Urząd Wojewódzki co następuje:

Zgodnie z decyzją Pana Ministra Komunikacji w myśl porozumienia z Ministerstwem Pracy i Opieki Społecznej w roku bieżącym dzieci wyjeżdżające na kolonje letnie będą mogły korzystać, bez względu na ich wiek, z 75% zniżki od cen normalnych przy przejazdach kolejami państwowemi w wagonach III klasy pociągów osobowych grupami, składającemi się conajmniej z 10 osób.

Na każde 10 dzieci jedno dziecko przewozić się będzie bezpłatnie.

Poza tem personel nadzorczy, towarzyszący dzieciom, będzie mógł korzystać również z ulgi powyższej (1 osoba na 10 dzieci).

Przewóz bagażu w ilości 10 kg. na osobę odbywać się będzie za opłatą $^1/_4$ taryfy normalnej.

Odnośne rozporządzenie będzie ogłoszone w najbliższym czasie w Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych.

O powyższem należy zawiadomić zainteresowane instytucje, organizujące kolonje letnie.

Za Wojewodę:
(—) Kruszelnicki
Naczelnik Wydziału.

OKÓLNIK

do Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, P. P. Inspektorów Szkolnych oraz kierownictw publicznych szkół powszechnych i kierownictw szkół prywatnych wszelkich typów.

Podaję do wiadomości powyższe pismo Urzędu Wojewódzkiego Pomorskiego.

Toruń, dnia 5 kwietnia 1932 r. Nr. I-6956/32.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego
(—) F. Śliwiński
p. o. Naczelnika Wydziału.

64.

OKÓLNIK

do P. P. Inspektorów szkolnych

w sprawie pobierania opłat w związku z wypłatą uposażenia nauczycielstwa szkół powszechnych.

W celu ujednostajnienia sprawy pobierania pewnych opłat przez płatników rejonowych w związku z dokonywanemi przez nich wpłatami miesięcznych płac i należności nauczycielstwu szkół powszechnych oraz w związku z ponoszonemi z tej racji przez płatników wydatkami wyrażam pogląd, że w tych wypadkach, w których przesłanie uposażenia pocztą jest bezwarunkowo niemożliwe, płatnicy rejonowi mogą za zgodą interesowanego nauczycielstwa potrącać co miesiąc pewien procent z miesięcznego uposażenia tegoż nauczycielstwa jako zwrot wydatków rzeczywistych kosztów podróży.

Wysokość potrąconego procentu powinna być ustalona przez interesowane nauczycielstwo oraz zatwierdzona przez Panów Inspektorów i podana płatnikom na piśmie do wiadomości.

W ten sposób sprawa ta byłaby jednolicie uregulowana w całym okręgu szkolnym i nie będzie budziła żadnych zastrzeżeń czy nieporozumień wśród nauczycielstwa.

Toruń, dnia 4 kwietnia 1932 r. Nr. I.-1809/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. M. Pollak.

65.

OKÓLNIK

do Dyrekcyj i Kierowników szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych oraz P. P. Inspektorów szkolnych

w sprawie wyświetlania filmów dla młodzieży szkolnej.

Do Kuratorjum napływają od czasu do czasu podania różnych osób o zezwolenie na wyświetlanie za opłatą filmów dla młodzieży szkolnej.

Ponieważ Kuratorjum nie zna ani tych osób, ani też wartości naukowej i wychowawczej odnośnych filmów, nie może być mowy o udzielaniu przez Kuratorjum zezwolenia na wyświetlanie tych filmów.

Na przyszłość Kuratorjum będzie skierowywało zgłaszających się petentów bezpośrednio do Dyrekcyj oraz P. P. Inspektorów Szkolnych. Dyrekcja oraz P. P. Inspektorowie są upoważnieni do wydawania zezwoleń w tym zakresie.

Zezwoleń można udzielać wyłącznie na wyświetlanie filmów, posiadających legitymację filmową (t. zw. filmów, które przeszły przez cenzurę Ministerstwa Spraw Wewnętrznych), oraz mających istotną wartość naukową względnie wychowawczą.

W zezwoleniach wydawanych przez P. P. Inspektorów Szkolnych należy wymieniać tytuły filmów, na których wyświetlenie zezwolenia udzielono.

Toruń, dnia 31 marca 1932 r. Nr. O-5786/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. M. Pollak.

66.

OKÓLNIK

do Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych i zakładów kształcenia nauczycieli oraz Panów Inspektorów szkolnych

w sprawie prenumeraty miesięcznika „Wychowanie Fizyczne“.

Na zasadzie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 23 marca 1932 r. Nr. I. W. F. 1204/32 podaję do wiadomości, że Redakcja i Administracja miesięcznika „Wychowanie Fizyczne“ przeniesiona została z Poznania do Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie, na Bielanach i że z dniem 1 kwietnia b. r. miesięcznik ten wychodzić będzie pod redakcją pułk. dra Zygmunta Gilewicza, dyrektora C. Instytutu Wych Fiz.

„Wychowanie Fizyczne“ jest jedynem w Polsce poważnem czasopismem, poświęconem zagadnieniom higjeny szkolnej i wychowania fizycznego. Pragnie ono służyć przedewszystkiem potrzebom szkół w sprawach naukowych, wychowawczych, higjenicznych i metodycznych, związanych z całokształtem wychowania fizycznego.

Ze względu na ten charakter pisma oraz jego dużą użyteczność dla szkół oraz szerokich kół nauczycielstwa i lekarzy szkolnych polecam Dyrekcjom wszystkich państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i średnich szkół zawodowych zaprenumerowanie tego czasopisma, przyczem przypominam, iż koszty prenumeraty opłacone być powinny z funduszu gier i zabaw, pozostającego w dyspozycji Dyrekcyj.

Jednocześnie zachęcam gorąco Panów Inspektorów Szkolnych oraz Dyrekcje wszystkich szkół prywatnych do zainteresowania się tem cennem czasopismem i do zaabonowania go.

Adres Redakcji i Administracji miesięcznika „Wychowanie Fizyczne“: — Warszawa 21 — Bielany. Centr. Instytut Wychowania Fizycznego. Prenumerata roczna wynosi 14 złotych.

Toruń, dnia 12 kwietnia 1932 r. Nr. O-6864/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. M. Pollak.

67.

Odpis.

Prezydent miasta Torunia
Wydział Prezydjalny
Nr. I. 221/32.

Toruń, dnia 19 marca 1932 r.

Przedmiot: **Niektóre monety W. M.Gdańska — utrata z dn. 1 kwietnia b. r. ustawowej mocy płatniczej.**

Pan Kurator Okręgu
Szkolnego Pomorskiego
w Toruniu

Według otrzymanej informacji niektóre monety W. M. Gdańska tracą z dniem 1 kwietnia b. r. ustawową moc płatniczą i kasy W. M. Gdańska przyjmować je będą tylko do końca czerwca b. r. Zatem z dniem 30 czerwca b. r. monety te tracą wogóle wartość im nadaną i pozostanie tylko wartość metalu.

Z uwagi na to, ostrzegam posiadaczy takich monet przed skutkami nierozważnego przechowywania monet gdańskich, gdyż narażają się na dotkliwe straty materjalne.

Środki płatnicze W. M. Gdańska są na terenie Pomorza dość silnie rozpowszechnione dzięki ruchliwemu handlowi ludności tutejszej z W. M. Gdańskiem z powodu tego znaczna ich ilość znajduje się w posiadaniu mieszkańców Pomorza.

Proszę przeto podać powyższe do wiadomości jak najszerszej.

Prezydent w z. (—) *Bała*
Kom. Wiceprezydent.

OKÓLNIK

do Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych, P. P. Inspektorów Szkolnych, Kierownictw szkół prywatnych oraz nauczycielstwa szkół wszystkich typów

w sprawie utraty ustawowej mocy płatniczej przez niektóre monety W. M. Gdańska.

Podaję do wiadomości powyższe pismo Prezydenta miasta Torunia.

Toruń, dnia 31 marca 1932 r. Nr. O-6129/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *Dr. M. Pollak.*

68.

OKÓLNIK

do P. P. Inspektorów Szkolnych

w sprawie wniosków o ukaranie za opuszczenie nauki szkolnej.

Na podstawie pisma Pana Prezesa Sądu Apelacyjnego w Toruniu z dnia 7 kwietnia 1932 r. $\frac{\text{Prez. 2862/32}}{\text{1. P. K.}}$, nawiązując do okólnika z dnia 1 grudnia 1932 r. Nr. I.-27068/31, zarządzam, ażeby P. P. Inspektorowie Szkolni składali sądom nie zbiorowe wnioski o ukaranie za opuszczenie nauki szkolnej, lecz wnioski indywidualne co do każdego oskarżonego z osobna.

We wnioskach tych należy podawać imię, nazwisko i dokładny adres oskarżonego oraz dokładnie określać zarzucony mu czyn.

Toruń, dnia 16 kwietnia 1932 r. Nr. O-7337/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) *Dr. M. Pollak.*

69.

OKÓLNIK

do Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych, zakładów kształcenia nauczycieli, P. P. Inspektorów Szkolnych oraz Nauczycielstwa w Okręgu Szkolnym Pomorskim

w sprawie IX Tygodnia Obrony Lotniczej i Przeciwgazowej.

Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej urządza dorocznym zwyczajem IX Tydzień L. O. P. P. w czasie od 5 — 12 czerwca b. r.

Z tej racji, ponownie podkreślając celową i nader ważną dla Państwa działalność Ligi, zalecam udzielenie jej wszelkiego poparcia

w poczynaniach, związanych z organizacją obrony przeciwgazowej i przeciwlotniczej. W szczególności należy w ciągu „Tygodnia" zorganizować dla młodzieży szkolnej pogadanki, odczyty i wykłady z dziedziny lotnictwa i obrony przeciwgazowej, wykorzystując bibljoteczki, rozesłane przez Komitet Wojewódzki L. O. P. P. w Toruniu.

Ponieważ na terenie szkoły akcja L. O. P. P. przejawia się przeważnie w organizowaniu kół szkolnych L. O. P. P., a dotychczas jeszcze wiele szkół, zwłaszcza powszechnych nie okazało zainteresowania tą akcją i nie zorganizowało tych kół, zalecam ponownie oddziaływanie w ciągu „Tygodnia" na młodzież szkolną w tym kierunku, aby w warunkach na to pozwalających i za zgodą Kół rodzicielskich organizowane były nowe szkolne Koła L. O. P. P. Dążyć należy do tego, aby młodzież szkolna, zrozumiawszy ogromną doniosłość tej akcji dla Państwa Polskiego, nie ociągała się w organizowaniu kół tak, aby w zasadzie nikt z uczniów nie pozostawał[a] poza akcją L. O. P. P.

Akcja koła szkolnego L. O. P. P. nie może ograniczać się tylko do płacenia składek miesięcznych przez członków koła. Młodzież, należąca do koła szkolnego, powinna dowiadywać się na specjalnych zebraniach o wszystkich zagadnieniach, związanych z L. O. P. P. Do programu tych zebrań powinny wchodzić wykłady, referaty i ćwiczenia w obronie przeciwgazowej.

Dla większego zainteresowania młodzieży akcją lotniczą należy dążyć do tworzenia sekcyj modelarstwa lotniczego i przystąpić do wykonywania modeli samolotów, które należy następnie zgłaszać do powiatowego konkursu modeli latających.

O uzyskanie dla sekcji subwencji pod postacią materjału modelarskiego za 50% ceny handlowej należy starać się bezpośrednio w Komitecie Wojewódzkim L.O. P. P. (Toruń, ul. Królowej Jadwigi 12/14).

Samochód propagandowy Komitetu Wojewódzkiego L. O. P. P. zaopatrzony w sprzęt pokazowy, filmy, przezrocza i t. p. wraz z instruktorem specjajistą objeżdża szereg miejscowości Pomorza, prowadząc akcję wyszkolenia i propagandową. Ponieważ instruktor czołówki propagandowej będzie zwracał się o zezwolenie na instruowanie młodzieży, zwłaszcza starszej, zechcą Dyrekcje i Kierownictwa szkół okazać mu wszelką pomoc w tym względzie.

Dyrekcje i Kierownictwa szkół oraz Panów inspektorów Szkolnych i ogół Nauczycielstwa w Okręgu zachęcam do czynnego, żywego udziału w pracach Ligi, a zwłaszcza w Komitetach Powiatowych i Miejskich oraz miejscowych Kołach L. O. P. P.

O udziale szkół w akcji IX Tygodnia Lotniczego należy nadesłać Kuratorjum sprawozdanie do dnia 20 lipca 1932 r.

Również w tym terminie należy nadesłać Kuratorjum listy członków kol szkolnych z wyszczególnieniem wpłaconych na rzecz L. O. P. P. składek. Komitet Wojewódzki L. O. P. P. w Toruniu przesłał szkołom w sierpniu 1931 r. listy wraz z regulaminami kół szkolnych.

Toruń, dnia 1 kwietnia 1932 r. Nr. O-6128/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. M. Pollak.

70.

RUCH SŁUŻBOWY

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego.

Pan Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dnia 16 kwietnia 1932 r. Nr. BP-5944/32 i BP-5945/32 zwolnił p. **Józefa Żuchowicza,** radcę w VI st. służb. od pełnienia obowiązków naczelnika Biura Personalnego w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego i przeniósł go na stanowisko radcy do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lubelskiego.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące.

Mianowanii:

1. **Ks. Dr. Jan Stryczek,** nauczyc. tymczas. państw. gimn. w Brodnicy od 1. I. 32.
2. **Ks. Ludwik Pasiński,** nauczyc. tymczas. państw. gimn. mat. przyr. w Grudziądzu od 1. I. 32.
3. **Władysław Dora,** nauczyc. tymczas. państw. gimn. w Starogardzie od 1. I. 32.

Powołani w charakterze pracowników kontraktowych:

4. **Szczepan Sobczak,** jako sekretarz państw. gimnazjum im. Kopernika w Toruniu od 1 marca 1932 r.

Przeniesieni:

1. **Jan Bulanda,** z państw. sem. nauczyc. męsk. w Ostrowcu do państw. gimn. w Wąbrzeźnie z dniem 1 stycznia 1932 r.
2. **Dr. Marja Dadlezówna** z państw. gimn. im. Król. Wandy w Krakowie do państw. gimn. żeńsk. w Grudziądzu z dn. 1. II. 32 r.
3. **Feliks Matawowski** z państw. gimn. im. Tadeusza Kościuszki w Kaliszu do państw. gimn. im. Mik. Kopernika w Toruniu z dniem 15 II. 1932 r.
4. **Dr. Jan Zwierzański** z państw. gimn. klas. w Grudziądzu do powiatowego gimn. męsk. w Tczewie z dniem 1. III. 1932 r.

Przeniesieni w stan spoczynku:

1. **Józef Mrozik-Gliszczyński,** nauczyc. państw. gimn. mat. przyr. w Grudziądzu, z dniem 31. XII. 1931 r.
2. **Feliks Cembrowicz,** nauczyc. państw. gimn. w Nowemmieście, z dniem 31. XII, 1931 r.
3. **Marja Leszczyc-Przywarowa,** nauczycielka państw. gimn. w Nowemmieście, z dniem 31. XII. 1931 r.
4. **Ks. Walerjan Ossowski,** prof. państw. gimn. żeńskiego w Chełmnie, z dniem 31. I. 1932 r.
5. **Leon Łosiński,** nauczyc. państw. gimn. mat. przyr. w Grudziądzu, z dniem 31. I. 1932 r.
6. **Hieronim Miączyński,** dyrektor państw. gimn. męskiego w Tczewie, z dniem 31. I. 1932 r.

7. **Wiktor Kossonoga,** nauczyc. państw. gimn. im. Mikoł. Kopernika w Toruniu, z dniem 29. II. 1932 r.

8. **Fryderyk Adasiewicz,** nauczyc. państw. gimn. im. Mik. Kop. w Toruniu, po upływie 6 mies. okresu przebywania w stanie nieczynnym, z dniem 11. III. 1932 r.

9. **Regina Pokorska,** nauczycielka państw. gimn. w Świeciu, po upływie 6 mies. okresu przebywania w stanie nieczynnym, z dniem 23. III. 1932 r.

10. **Ks. Antoni Brocki,** prof. państw. gimn. żeńsk. w Tczewie, po upływie 6 mies. okresu przebywania w stanie nieczynnym, z dniem 28. III. 1932 r.

11. **Eugenjusz Gros,** nauczyc. państw. gimn. im. Mik. Kop. w Toruniu, z dniem 31. III. 1932 r.

Zwolnieni:

1. **Ks. Aleksandr Wagner,** prof. państw. gimn. w Brodnicy, na własną prośbę z dniem 31. XII. 1931 r.

2. **Ks. Marjan Pączek,** prof. państw. gimn. mat. przyr. w Grudziądzu, na własną prośbę z dniem 31. XII. 1931 r.

3. **Ks. Feliks Baniecki,** prof. państw. gimn. w Chełmży, na własną prośbę z dniem 31. I. 1932 r.

4. **Wanda Antczakówna,** sekretarka państw. gimn. im. Mik. Kop. w Toruniu, po upływie 6 mies. okresu przebywania w stanie nieczynnym, z dniem 29. II. 1932 r.

5. **Dr. Łucjan Tomaszunas,** lekarz szkolny państw. gimn. męsk. w Tczewie, na własną prośbę z dniem 29. II. 1932 r.

Zmarli:

1. **Jadwiga Weberowa,** nauczyc. państw. gimn. żeńskiego w Grudziądzu, dnia 11. I. 1932 r.

2. **Roman Piosik,** prof. państw. gimn. w Nowemmieście, dnia 18. III. 1932 r.

Szkolnictwo Powszechne.

Mianowani:

L. p	Nazwisko i imię	Od dnia	Do szkoły			
			stop. org.	charakter szkoły	miejscowość	powiat
1	**Chodubski Teodor**	1. IV. 1932	7 kl.	szk. pow.	Wąbrzeźno	
2	**Jasiński Jerzy**	„	7 „	„	„	
3	**Obrębski Franc.**	„	7 „	„	Brodnica	
4	**Gsodamówna Gizela**	„	3 „	„	Gorczenica	Brodnica
5	**Bernaczkówna Marja**	„	2 „	„	Grzybno	Chełmno

Przeniesieni:

L. p.	Nazwisko i imię	Od dnia	ZE SZKOŁY stopień organizacyjny	ZE SZKOŁY charakter szkoły	ZE SZKOŁY miejscowość	ZE SZKOŁY powiat	DO SZKOŁY stopień organizacyjny	DO SZKOŁY charakter szkoły	DO SZKOŁY miejscowość	DO SZKOŁY powiat
1	**Skibiński Maksymiljan**	1. IV. 32	7 kl.	powsz.	W. Komórsk	Świecie	7 kl.	powsz.	Kościerzyna	
2	**Sieczkówna Aniela**	1. IV. 32	7 „	„	Kościerzyna		7 „	„	W. Komórsk	Świecie
3	**Cywińska Zofja**	1. IV. 32	3 „	„	Dubielno	Chełmno	6 „	„	M. Tarpno	Grudz.
4	**Witkowski Metody**	1. IV. 32	6 „	„	M. Tarpno	Grudz.	3 „	„	Dubielno	Chełmno
5	**Arndtówna Fryda**	1. IV. 32	7 „	„	Puck	Morski	7 „	„	Jabłonowo	Brodnica
6	**Porzyńska Marta**	1. III. 32	2 „	„	Grzybno	Chełmno	7 „	„	Chełmno	
7	**Frommholzówna Elżbieta**	1. IV. 32	7 „	„	Gdynia	Morski	7 „	„	Inowrocław	Kur. Pozn.
8	**Klonowska Kazimiera**	1. IV. 32	7 „	„	Inowrocław	Kur. Pozn.	7 „	„	Gdynia	Morski
9	**Templin Herman**	1. IV. 32	2 „	„	Kijewo Król.	Chełmno	7 „	„	Chełmno	
10	**Lewandowski Bruno**	1. III. 32	3 „	„	Głukowo	Kartuzy	4 „	„	Gruczno	Świecie
11	**Konarkowski Franciszek**	1. IV. 32	5 „	„	Jeżewo	Świecie	2 „	„	Kiełpino	Kartuzy

Przeniesieni w stan spoczynku:

z dniem 31. III. 1932 r.

L. p.	Nazwisko i imię	Miejscowość	Powiat	Uwaga
1	**Sugajski Alfons**	Tczew		
2	**Pohoska Jadwiga**	Grudziądz		
3	**Polomska Józefa**	Grudziądz		
4	**Schreiber Ryszard**	Czarnebłoto	Chełmża	
5	**Olszowy Józef**	Sulnówko	Świecie	

71.

Komunikaty.

Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego zwraca uwagę na książkę Henryka Cepnika p. t. **„Ignacy Mościcki, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej“** (Zarys życia i działalności), wydaną nakładem Instytutu Propagandy Państwowo-Twórczej, Warszawa 1932 r.

Kuratorjum zaleca nabycie tej książki dla bibljotek nauczycielskich i uczniowskich wszystkich typów szkół, w których książka ta znaleźć się bezwarunkowo powinna.

Absolwenci i Absolwentki 3-letn. kursu uproszczonego Studjum Wychowania Fizycznego w Poznaniu mogą otrzymać świadectwa ukończenia studjów wychowania fizycznego, które uprawnia, w myśl okólnika Min. W. R. i O. P. Nr. O. Prez. 14. 252/26 do nauczania ćwiczeń cielesnych w szkołach średnich ogólno-kształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych, obok innego przedmiotu jako głównego.

Zgłoszenia należy nadsyłać do Dyrekcji Studjum Wychowania Fizycznego U. P. w Poznaniu, Park Wilsona, załączając na druki zł. 5.— oraz metrykę chrztu.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

72.

Rozkład zajęć w szkołach wyżej zorganizowanych.

(Streszczenie referatu, wygłoszonego na zjeździe Inspektorów Szkolnych w Toruniu w dniu 8 lutego 1932 r. przez Okręgowego Wizytatora Szkół H. Rzędowskiego).

Jedną z pierwszych czynności kierownika szkoły przed rozpoczęciem roku szkolnego, czynności, mających na celu zapewnienie

prawidłowego biegu zajęć szkolnych, jest, niewątpliwie, opracowanie podziału godzin i rozkładu zajęć. Oba te zadania, pokrewne ważnością w życiu szkolnem i powodowanemi konsekwencjami, wymagają osobnego skupienia uwagi i osobnego opracowania. Zatrzymując się obecnie tylko na rozkładzie zajęć, podkreślę w nim dwa momenty:

a) rozkład zajęć w pierwszych trzech oddziałach szkoły powszechnej,

b) rozkład zajęć w starszych oddziałach szkoły powszechnej.

W objaśnieniach do wydanego przez Ministerstwo W. R. i O. P. rozkładu godzin znajduje się następujące wskazanie, dotyczące oddziałów niższych: „nauczanie w oddziale pierwszym, drugim i trzecim ma odbywać się z reguły w ten sposób, że jeden nauczyciel uczy wszystkich przedmiotów".

Wskazanie to, podyktowane względami wychowawczemi i dydaktycznemi i mające na celu głównie koncentrację w nauczaniu, pomija sprawę ciągłości w nauczaniu, t. j. zasadę, aby jeden nauczyciel prowadził te same dzieci przez pierwsze trzy lata, t. j. przez oddział I, II i III. Ponieważ jednak tylko przez koncentrację i ciągłość w nauczaniu nauczyciel zdobywa faktyczną możność należytego poznania swych wychowanków i odpowiedniego na nich oddziaływania, zatem obie omawiane zasady powinny znaleźć odźwierciedlenie w rozkładach zajęć. W praktyce natomiast ani zasada ciągłości, ani też koncentracja w nauczaniu częstokroć nie jest przestrzegana i nierzadko zdarza się spotkać, że w oddziałach niższych, zamiast po jednym nauczycielu, naucza niekiedy po 6 i to często z roku na rok inni; nawet grupy przedmiotów, jak język polski i historja, albo rysunki i roboty, bywają rozdzielane między kilku nauczycieli.

Tak rozłożone zajęcia w szkole nie mogą przynieść korzyści dzieciom, ani też zadowolenia nauczycielowi, który nie jest w stanie dojrzeć wyraźnych swej pracy wyników.

W warunkach idealnych, przy dobrze wykwalifikowanym ogólnie i metodycznie zespole nauczycielskim, względy zarówno wychowawcze, jak i dydaktyczne przemawiają za najszerzej pojętą zasadą koncentracji i ciągłości, t. j. za tem, by jeden nauczyciel prowadził dzieci nietylko przez pierwsze trzy lata, lecz przez cały ciąg nauki szkolnej, do oddziału VII-go włącznie. Jest to ideał o tyle trudny do zrealizowania, o ile trudno przez czas nauki seminarjalnej przygotować nauczycieli do nauczania wszystkich przedmiotów w starszych klasach. Zdało sobie z tego sprawę Ministerstwo W. R. i O. P., organizując W. K. N. w celu przygotowania nauczycieli do prowadzenia w starszych klasach tylko pewnych grup przedmiotów.

Co do oddziałów starszych, to według wspomnianych wyżej objaśnień Ministerstwa — „w oddziale IV, V, VI i VII przedmioty rozdzieli się między nauczycieli systemem grupowym (np. język polski i historja, geografja i nauki przyrodnicze, rysunki i roboty i t. d.) stosownie do szczególnych uzdolnień nauczycieli". I tu, jak widać, wy-

magana jest pewna koncentracja, polegająca na podziale przedmiotów systemem grupowym, nie zaś przedmiotowym; zasada ciągłości zaś przejawiać się ma w tem, aby jeden nauczyciel prowadził tę samą grupę przedmiotów możliwie przez cały ciąg nauki w starszych oddziałach, t. j. od oddziału IV do VII włącznie. I w tym wypadku w praktyce spotyka się najdalej niekiedy posuniętą dowolność. W każdym z omawianych oddziałów uczy częstokroć niemal tylu nauczycieli, ile jest przedmiotów, więc przeciętnie od 8 — 10 osób; trafia się nawet, że jednego przedmiotu w jednym oddziale uczy dwóch nauczycieli, a zasada ciągłości pojmowana bywa w ten sposób, że nauczyciel uczy wprawdzie pewnej grupy przedmiotów, np. polskiego i historji przez kilka lat z rzędu, ale tylko w jednym oddziale, co rok w tym samym.

Niema mowy, by w takich warunkach, gdy w oddziale uczy od 8 — 10 nauczycieli, każdy po kilka zaledwie godzin tygodniowo, jeden z nich mógł spełniać należycie rolę wychowawcy, a zdarza się niejednokrotnie, że wychowawca oddziału uczy tylko 4 godziny tygodniowo, np. śpiewu i gimnastyki.

Przystępując do opracowania rozkładu zajęć, kierownik winien interes i dobro dzieci stawiać ponad własną i personelu nauczycielskiego wygodę i nie dopuszczać, by przedmioty, ściśle wiążące się ze sobą, jak język polski i historja, lub geografja i przyroda żywa, były rozbijane między kilku nauczycieli, jako też by zasada ciągłości w dziwacznie zniekształcony sposób pojmowana była. Pierwszy warunek nie wyklucza możności prowadzenia przez jednego nauczyciela kilku grup przedmiotów, zależnie od uzdolnień, a więc np. religji, polskiego i historji obok rysunków i robót, lub śpiewu i gimnastyki; przestrzeganie warunku drugiego uniemożliwi nauczycielowi składanie z siebie odpowiedzialności za niedostateczne zaawansowanie dzieci pod pretekstem słabego przygotowania przez poprzednika.

Aby ułatwić nauczycielstwu stosowanie koncentracji i ciągłości w nauczaniu, trzebaby mieć na względzie następujące wytyczne:

1) oddziały II i III należałoby powierzać nauczycielom, którzy prowadzili w roku ubiegłym oddziały I i II;

2) oddziały I powierzać pozostałym nauczycielom, z wyjątkiem tych, którzy ukończyli jakąś grupę W. K. N., a to z tego względu, że absolwenci W. K. N., prowadząc dzieci przez pierwsze trzy lata, czyli przez oddział I, II i III, w roku trzecim, mając 30 godzin pracy, byliby pozbawieni możności objęcia w starszych oddziałach przedmiotów, do których nauczania zostali przygotowani na W. K. N.

Przy zatrudnianiu w starszych oddziałach nauczycieli, prowadzących oddziały młodsze, nasuwa się pytanie, jakie przedmioty powierzać im z uwagi na to, że, ucząc w oddziale I, mają 12 godzin wolnych, w oddziale II — 8 godzin wolnych, a w oddziale III zajęci już są w pełnym wymiarze 30 godzin tygodniowo. Otóż wzgląd na ciągłość nauczania każe powierzać prowadzącym oddziały młodsze

takie przedmioty w oddziałach starszych, aby młodzież na zmianie nauczyciela jak najmniej ucierpiała, więc np. geografję i przyrodę w oddziale IV i V, ponieważ w oddziale V kończy się przyroda żywa, lub rysunki i roboty w tychże oddziałach, ponieważ znowu w oddziale VI rozpoczyna się inna technika robót i t. p. — Chodzi o to, by pracę nauczyciela w oddziałach starszych obliczać nie dorywczo na jeden rok, lecz obowiązkowo na 2 lata, t. j. na czas, kiedy może on, prowadząc pierwsze oddziały, przyjąć 12 dodatkowych godzin w pierwszym roku nauczania i 8 godzin w drugim roku nauczania.

Z powyższych wytycznych nie wynika, że i zasada ciągłości w nauczaniu w pierwszych trzech latach i zasada podziału przedmiotów między personelem systemem grupowym w następnych latach nauczania, w oddziałach IV — VII, ma być traktowana bezwzględnie, z wykluczeniem jakichkolwiek odchyleń. Warunki życia i pracy układają się bardzo różnolicie i zrozumiałą jest rzeczą, że trudno np. nauczycielom, pozbawionym słuchu muzycznego, polecać nauczanie śpiewu, lub ułomnym, czy fizycznie słabym — by uczyli gier i gimnastyki. W takich wypadkach nietylko dopuszczalne, ale i konieczne być musi, by zarówno w pierwszych trzech oddziałach, gdzie zasadą jest nauczanie wszystkich przedmiotów przez jednego nauczyciela, jak i w starszych oddziałach, gdzie się zaleca podział przedmiotów systemem grupowym, takie dwa przedmioty, jak śpiew i gimnastyka, nawet na W. K. N. ujęte w jedną grupę, były rozdzielone między nauczycieli, posiadających warunki zdrowotne i uzdolnienie; zdarza się przecie, że ktoś wybitnie umuzykalniony nie nadaje się do gimnastyki i odwrotnie. Unikać natomiast należy bezwzględnie dzielenia przedmiotami pomiędzy nauczycieli takich grup, jak język polski i historja, lub geografja i przyroda żywa, czy też rysunki i roboty, oraz zezwalania, by grup tych nauczał jeden nauczyciel stale w jednym i tym samym oddziale.

Zważywszy, że systematyczna nauka przedmiotów, objętych grupą humanistyczną, a więc języka polskiego i historji Polski łącznie z historją powszechną, zaczyna się dopiero w oddziale V, możnaby przedmioty te w oddziale IV pozostawić nauczycielowi, który prowadził oddział ten, jako III w roku ubiegłym, jeżeliby nauczyciel ze specjalnemi kwalifikacjami ze względu na ilość godzin nie mógł objąć tej grupy już w oddziale IV. W żadnym razie grupa ta nie powinna być powierzana nowemu nauczycielowi tylko w oddziale IV, a więc na przeciąg tylko jednego roku. Co do grupy fizyko-matematycznej, to, jeżeliby nauczyciel grupy tej nie mógł, również ze względu na ilość godzin, objąć już od oddziału IV, gdzie się rozpoczyna systematyczna nauka rachunków (metoda działań piśmiennych), nauczanie rachunków należałoby także pozostawić nauczycielowi, który prowadził te dzieci w roku ubiegłym. Grupa geograficzno-przyrodnicza, a więc geografja i przyroda żywa, która w oddziale IV i V ma całe partje materjału wspólne, powinna spoczywać przez te dwa lata w ręku jednego nauczyciela. To samo dotyczy grupy rysunków i robót w tychże oddziałach IV i V ze względu na to, że nowa technika robót zaczyna się w oddziale VI-tym.

Kierownicy szkół 7-klasowych zwracają się niekiedy z zapytaniem, czy może być dozwolone, by nauczyciel, który prowadził dzieci w oddziale I, II i III, nauczał nadal **wszystkich** przedmiotów w oddziale IV, ze względu na to, że zna dzieci, które przez 3 lata prowadził, że wiele z tych dzieci po ukończeniu oddziału IV przejdzie do gimnazjum i że roczna tylko praca z niemi nowych nauczycieli nie zniweluje trudności, jakie zazwyczaj występują przy obejmowaniu nowej klasy przez nowe siły.

Słuszność motywów, jako też przytoczone na początku względy, powinny przemawiać za przychylnem traktowaniem takich spraw i należałoby widzieć postęp w stosowaniu zasady ciągłości, gdyby podobne stanowisko zajęła możliwie duża liczba szkół wyżej zorganizowanych.

Mówiąc o znaczeniu, jakie dla całokształtu pracy szkolnej ma dobrze obmyślony i umiejętnie opracowany rozkład zajęć, należy podkreślić, że i pp. inspektorowie nie są wolni od pewnych w tym względzie obowiązków. W zarządzeniu Ministerstwa w sprawie zatwierdzenia rozkładu zajęć powiedziano: „jeżeli w ciągu 6 tygodni od daty wysłania inspektor nie zażąda uzupełnienia lub zmiany w przedłożonym sobie rozkładzie zajęć, to uważa się ten rozkład za zatwierdzony". Wynika z tego, że rozkłady zajęć powinny być w Inspektoracie przeglądane i w miarę potrzeby zwracane we właściwym czasie do poprawienia. W żadnym wypadku nie jest dopuszczalne, by rozkłady te przez sześciotygodniowe odleżenie się w Inspektoracie zatwierdzały się automatycznie, same, bez względu na to, jak zostały opracowane przez kierownictwa szkoły.

73.

Dr. Stefanja Pfanhauserowa.

Selekcja klas I. w Toruniu.

Szkoła powszechna nr. 8 w Toruniu (ul. Prosta) przeprowadziła w r. szk. 1931/32 selekcję klas I.

Na selekcję złożyło się kilka etapów:

1-szym było wypełnienie przez rodziców karty, która miała informować kierownictwo szkoły co do pewnych charakterystycznych cech usposobienia czy umysłu dziecka.

2-gi etap, to krótkie wstępne badanie dziecka przez kierowniczkę szkoły, polegające na rozmowie z niem, oraz powtórzeniu przez dziecko kilku wypowiedzianych przez kierowniczkę wyrazów, liczb lub krótkich zdań — w ten sposób można było poznać, czy dziecko posiada lepszą lub słabszą pamięć. Dzieci zgłaszały się u kierowniczki szkoły indywidualnie, w towarzystwie rodziców — badanie miało charakter rozmowy.

3-ci etap stanowiła obserwacja dzieci przez nauczycielki w prowizorycznie utworzonych 4 klasach. Nauczycielki zapisywały w zeszycie swoje uwagi, odnoszące się do poszczególnych dzieci — notatki te miały formę: „X. dziecko apatyczne, nie bierze udziału w pracy klasy". „Y. wybitnie zdolna, interesuje się wszystkiem".

4-tym etapem było indywidualne badanie dzieci testami Bineta-Simona, w przeróbce Uniwersytetu Stansfordzkiego (Terman)[1], przetłumaczonemi i dostosowanemi dla Pomorza przez Pawłowskiego i Warczaka (Tuchola, Seminarjum nauczycielskie).

Badanie testami było przeprowadzone w październiku 1931 r. Początkowo dokonywane przez jedną osobę; podczas badań, nauczycielki, które miały w przyszłości podjąć się eksperymentowania, brały udział, protokułując lub przysłuchując się przeprowadzanym eksperymentom. (Kierowniczka szkoły 8. odbyła w czasie wakacji kurs pedagogiczny, posiadała więc już pewne przygotowanie do prowadzenia badań). Pod koniec października badano w 2, a nawet 3 grupach.

Materjał klas I. przedstawiał się bardzo niejednolicie — jeśli zważymy, że w r. szk. 1931/32 wstępował do klasy 1-szej rocznik 1924, a badanie odbywało się w październiku 1931 r., to okazuje się, że zgórą 30% dzieci było opóźnionych — większość tychże stanowiły repetentki. Najmłodsza uczenica miała 6,5[2]), — najstarsza 9,3. Skala rozciągłości wieku wynosiła więc 2,10. Przeciętny wiek życia klasy = 7,5.

Badanie inteligencji testami wykazało jeszcze większą rozciągłość skali wieku inteligencji[3]). Najmłodsze inteligencją dziecko miało 3,10, — najstarsze 9,3. Przeciętny wiek inteligencji = 6,11.

W porównaniu z przeciętnym wiekiem życia 7,5 stwierdzamy u całej klasy I. przeciętne opóźnienie rozwoju inteligencji o ½ roku, (por. ryc. 2: Krzywe wieku życia i inteligencji).

Podział prowizoryczny klas opierał się nietylko na materjale, dostarczonym w etapach 1, 2 i 3, (karta, wypełniona przez rodziców, badanie wstępne i obserwacja nauczycielek). Brano jeszcze pod uwagę inny czynnik: stan wiadomości dzieci. Te, które posiadły w pewnym stopniu umiejętność pisania i czytania (dzieci zdolne, które uczyły się w domu przed wstąpieniem do szkoły oraz repetentki), znalazły się w klasie, przewidzianej dla zdolniejszych.

---

[1]) Lewis M. Terman. The Measurement of intelligence. Complete Guide for the use of the Stanford Rewision and extension of the Binet-Simon Intelligence Scale. 362 str. 1919, London, Harrap and Co.

[2]) Lata i miesiące oznaczone w/g międzynarodowej konwencji, układ W. Sterna.

[3]) Skala Binet-Simon liczy za 1 rok inteligencji rozwiązanie wszstkich testów, przepisanych na dany rok życia — dla 3—10 lat ż. 1 test = 2 mies. inteligencji. 5 testów = 1 rok inteligencji. 1 test dla 12-letnich i 3 mies. intelig.

Podział prowizoryczny nie był oparty na zasadzie psychologicznej: uwzględniał stan chwilowy, wiadomości efektywne dzieci — pomijał natomiast czynnik najważniejszy: to, co potencjonalnie przedstawiała każda jednostka. Trudno zresztą było uzdolnienie stwierdzić u dzieci, które, wstępując do szkoły, nie umiały czytać ani pisać, a wskutek onieśmielenia, nieobycia ze szkołą, postawione w obce, nieznane warunki, nie były zdolne do wykazania swej indywidualności. Badanie testami wykazało, że kilka z pośród uczenic było istotnie niedorozwiniętych umysłowo, a nawet upośledzonych.

Chcąc się upewnić, czy dziecko (abstrahując od stanu wspomnianych efektywnych wiadomości) potrafi sobie łatwiej lub trudniej przyswoić podawany mu w szkole nowy materjał, przyjęto za podstawę podziału klas iloraz inteligencji (I. i. $= \frac{\text{wiek intelig.}}{\text{wiek życia}}$
„Prowizoryczne klasy", mierzone tą miarą, okazały się bardzo niejednolite: klasa F. (najsłabsza) miała I. i. od 50 do 85 (co zresztą prawie bez zmian zostało i w następnym podziale) natomiast duże wahania wykazywały klasy: K: I. i.: 79— 96,
G: I. i.: 78—122 (niejednolita: „czytające")
H: I. i.: 91—119 (por. ryc. 3).

Różnice poziomu w poszczególnych klasach były tak wielkie, że nie mogło być mowy o klasie jednolitej. Wówczas, po uszeregowaniu dzieci w/g ilorazu inteligencji (por. ryc. 4), utworzono 4 klasy, odpowiadające podziałowi w kwartyle. Wówczas powstały 4 klasy rówoległe, o niewielkich wahaniach I. i.

3) uczenice z klasy F. o najniższym ilorazie inteligencji (50, 57. 62) są istotnie upośledzone umysłowo i będą musiały przejść do szkoły specjalnej. Po odrzuceniu tychże klasy przedstawiają się następująco: (ryc. 5).

kl. F: I. i.:	od 62 do 84	(przeciętny I. i.:	76)
„ K: I. i.:	81 — 93	(„ „	87)
„ G: I. i.:	89 — 100	(„ „	97)
„ H: I. i.:	95 — 122	(„ „	104)

Układ rzeczywisty klas, tu cytowany, odbiega nieco od teoretycznego, jakiby nakazywał podział dzieci na kwartyle (por. ryc. 4). Do tych przesunięć skłoniła nas obserwacja dzieci, oraz zasada, że „badanie testami można uważać za środek pomocniczy, lecz nie za jedyną podstawę podziału klas i oceny indywidualności ludzkiej".

Tak utworzone klasy nie kolidują już ze sobą pod względem uzdolnień dzieci — przedstawiają się jako 4, nadbudowane jedna nad drugą, warstwy.

W 2 klasach słabszych (F. i K.) prowadzi się naukę metodą Decroly — w 2 silniejszych (G. i H.) systemem subdaltońskim. Pod koniec roku szkolnego zostanie przeprowadzona kontrola wyników nauczania w tych klasach zapomocą zbiorowego badania wiadomości — porównanie wyników klas, prowadzonych metodą Decroly

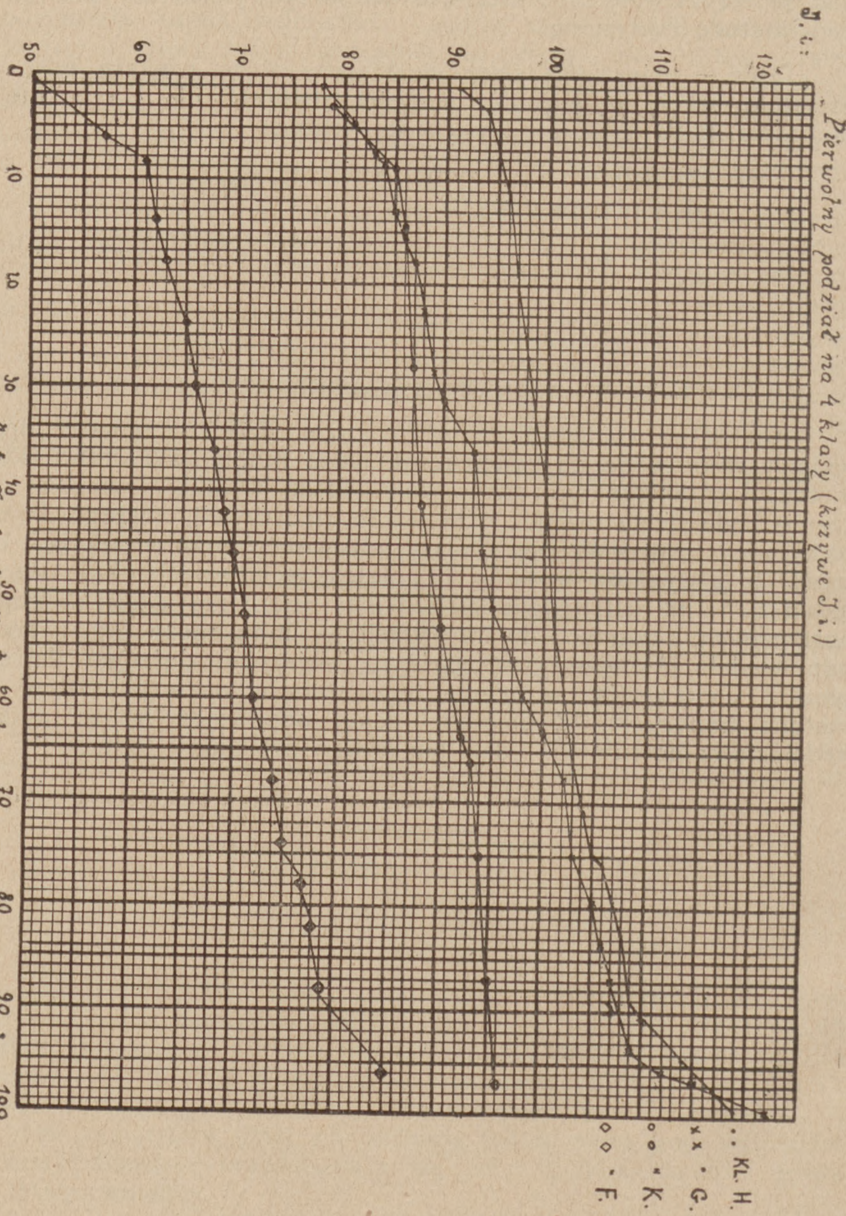
i subdaltońską pozwoli na ocenę wartości obu metod w zastosowaniu do dzieci szkół toruńskich. Brak nam „tertium comparationis“ — klas selekcjonowanych o możliwie jednolitym poziomie, prowadzonych metodą tradycyjną.

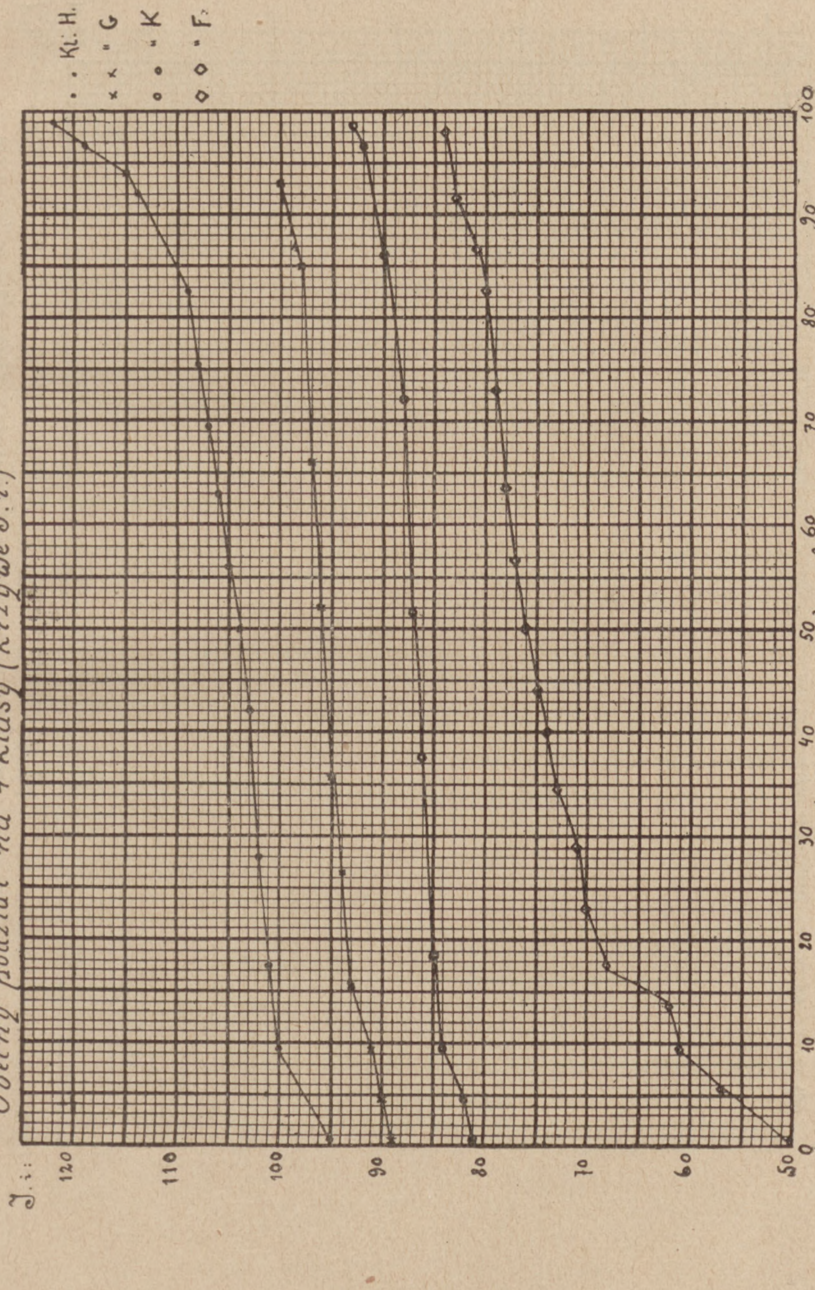
O ile w przyszłości selekcja miałaby objąć większą ilość lub wszystkie szkoły w Toruniu, wartoby stworzyć dla oceny metod nauczania, kilka zespołów klas, w tej formie:

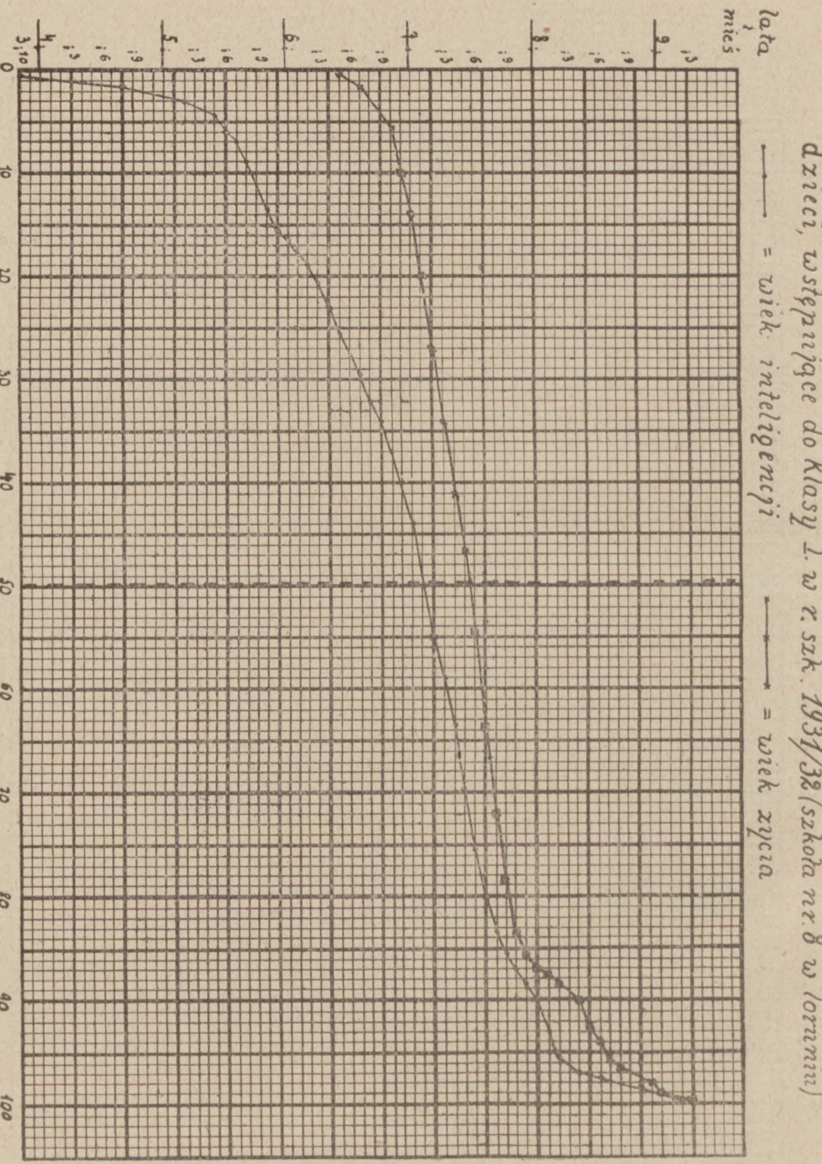
A.	1. słabsza, o niższym I. i.:	}	Decroly
	2. silniejsza o wyższ. „		
B.	1. jak wyżej	}	subdaltońska
	2.		
C.	1. jak wyżej	}	tradycyjna
	2.		

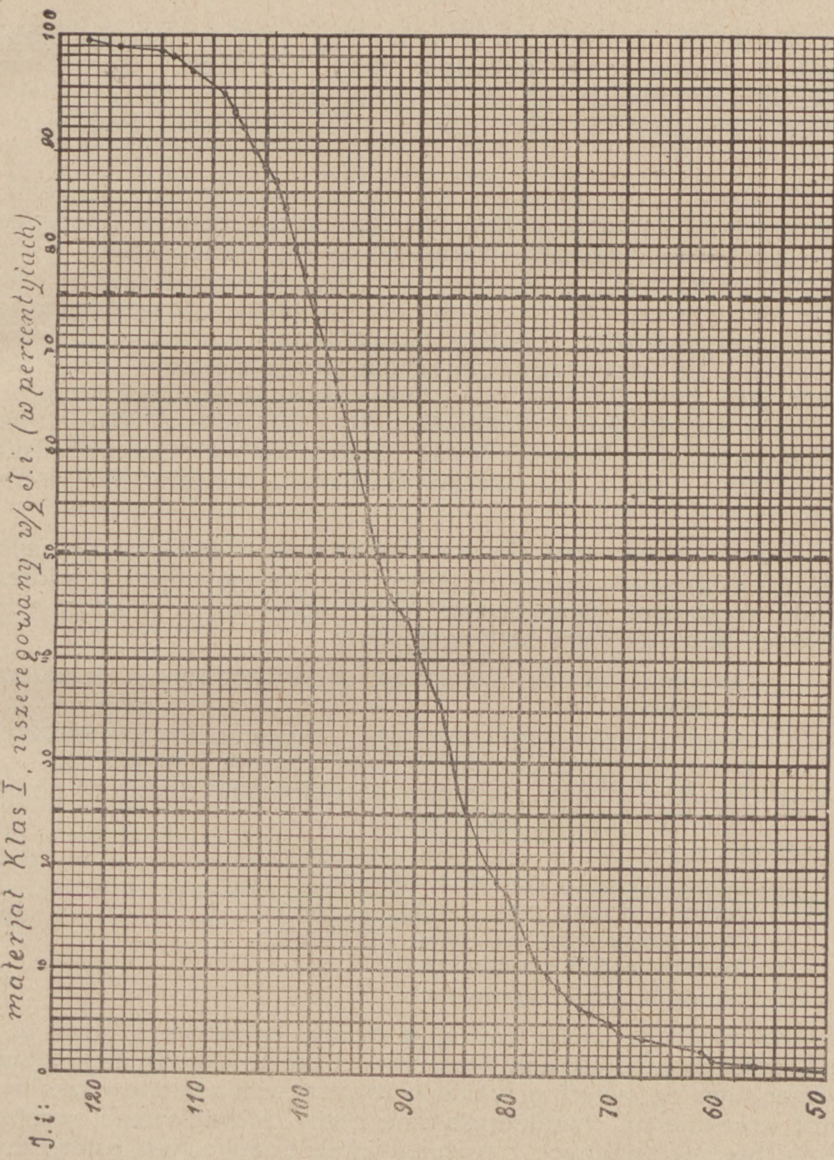
D. i E. celem wypróbowania innych jeszcze metod nauczania.

Konkretne wiadomości, nabyte przez dzieci, uzyskane drogą badania zbiorowego na końcu roku, będą mogły wyświetlić, która metoda i u jakiego typu dzieci daje lepsze wyniki. Doniosłe znaczenie będą miały uwagi i obserwacje nauczycieli, dlatego byłoby pożądanem wprowadzenie arkuszy obserwacyjnych w szkole. Być może, że z wyników badania i notatek o dzieciach okaże się, że jedna z metod jest odpwiedniejsza przy nauczaniu dzieci biernych, apatycznych, skłonnych do introwersji — inna może lepiej będzie odpowiadała ekstrawertykom, pełnym inicjatywy, dążącym do ekspansji. Ciekawe, jak w świetle tego rodzaju ocen przedstawi się metoda tradycyjna. Z biegiem czasu, odpowiedź na te pytania nadejdzie samorzutnie — dziś nie można przesądzać faktów.

J. i.
Pierwotny podział na 4 klasy (krzywe J. i.)
50
60
70
80
90
100
110
120
0
10
20
30
40
50
60
70
80
90
100
Kl. H.
G.
K.
F.

Obecny podział na 4 klasy (krzywe J.i.)
• • Kl. H.
× × " G
∘ ∘ " K
◇ ◇ " F.
J.i.
120
110
100
90
80
70
60
50
0
10
20
30
40
50
60
70
80
90
100
p e r c e n t y l e

dzieci, wstępujące do klasy I. w r. szk. 1931/32 (szkoła nr. 8 w Toruniu)
= wiek inteligencji
= wiek życia
lata i mieś
3,10
4.
5.
6.
7.
8.
9.
0
10
20
30
40
50
60
70
80
90
100
percentyle

materjał Klas I. uszeregowany w/g J.i. (w percentyiach)
J.i.:
120
110
100
90
80
70
60
50
0
10
20
30
40
50
60
70
80
90
100

74.

Wydawnictwa.

Poradnik Techniczno-Ogrodniczy projektowania, zakładania i prowadzenia ogrodów przy szkołach. Opracowanie zbiorowe pod redakcją inż. W. Bromirskiego. Cena 7,50 zł. (Nakład „Naszej Księgarni" Sp. Akc. Związku Nauczycielstwa Polskiego — Warszawa).

Wydany przez Towarzystwo Popierania Ogrodów Szkolnych w Warszawie „Poradnik Techniczno-Ogrodniczy" stanowi odpowiedni podręcznik dla nauczycieli, interesujących się ogrodnictwem, a nieocenione oddać może usługi wszystkim kierownikom ogrodów szkolnych, którzy odczuwali dotychczas bardzo brak odpowiedniego podręcznika szczególnie z dziedziny rozplanowania i urządzania terenów szkolnych. Na opracowanie poradnika złożyło się grono specjalistów takich, jak: prof. Dr. Władysław Gorjaczkowski, W. Zaykowski, prof. St. Miklaszewski, Ludw. Falkowski, Ant. Olearski, J. Maciejewski, J. Łepkowski, Józ. Wrzesiński i Dr. J. Ruszkowski. Ogólną redakcję wydawnictwa objął p. inż. Wacław Bromirski, wizytator Ministerstwa W. R. i O. P.

Oprócz przedmowy zawiera książka ta 10 ciekawych rozdziałów, poświęconych zagadnieniom z dziedziny urządzania oraz prowadzenia ogrodu szkolnego. O należytem ujęciu podręcznika świadczą tytuły głównych działów, które są następujące:

1. Znaczenie ogrodu szkolnego w wychowaniu i kształceniu młodzieży,
2. Zasady ogólne rozplanowania i urządzania terenów szkolnych,
3. Wiadomości ogólne o glebie, jej uprawie i nawożeniu,
4. Najpotrzebniejsze narzędzia do obrabiania ziemi i do hodowli roślin w ogrodzie szkolnym,
5. Warzywnictwo w ogrodzie szkolnym,
6. Sadownictwo w ogrodzie szkolnym,
7. Ogród ozdobny przy szkole,
8. Organizacja ochrony roślin uprawnych,
9. Choroby roślin uprawnych,
10. Szkodniki roślin uprawnych.

Na specjalną uwagę zasługują działy, opracowane przez p. W. Zaykowskiego, autora znanej broszurki: „Szkolne Uprawy Zagonkowe". Podając kilka ciekawych przykładów rozplanowania terenów szkolnych, autor wskazuje na charakterystyczne cechy prawidłowego rozplanowania terenów szkolnych z uwzględnieniem naukowych, estetycznych i gospodarczych potrzeb życia szkolnego. To też dział opracowany przez p. Zaykowskiego służyć może również architektom i komitetom budowy szkół, gdyż zawiera całokształt wiadomości z zakresu projektowania terenowego.

W dziale poświęconym sprawie narzędzi do obrabiania ziemi i hodowli roślin w ogrodzie szkolnym, p. Zaykowski zwraca uwagę

na rodzaje narzędzi, ich dobór i sposób konserwacji. Dział ten napisany jest przystępnie i bogato ilustrowany.

Dział pióra prof. St. Niklaszewskiego zaznajamia czytelnika z glebą, jej uprawą i nawożeniem. Poruszane tam zagadnienia ujęte są ściśle z punktu widzenia naukowego, odznaczają się głęboką treścią i wszechstronnem ujęciem.

Interesujące i pouczające są również działy, dotyczące warzywnictwa, sadownictwa i ogrodnictwa ozdobnego.

Książkę zamykają rozdziały, dotyczące chorób roślin uprawnych i najważniejszych szkodników. Jasne i wszechstronne ujęcie zagadnień, celowy układ poszczególnych działów, następujących po sobie w porządku rozwojowym, każe przypuszczać, że podręcznik ten stanowić będzie prawdziwą pomoc dla wszystkich, którzy zajmują się ogrodnictwem, i przyczyni się niewątpliwie do uniknięcia licznych błędów, które dotychczas nieświadomie popełniano tak przy rozplanowaniu terenów zabudowań szkolnych, jak i przy zakładaniu i prowadzeniu ogrodów szkolnych.

Grudziądz. *A. Lubiński.*

Nakładem „Książnicy-Atlas” ukazała się książka Dr. M. Jeżewskiego **Nauczanie fizyki.** Cena egzemplarza zł. 12.—

Nakładem Zakładu Fotograficznego L. Durczykiewicza w Gdyni ukazał się album p. t. „Gdynia — Widoki wybrzeża polskiego z opisami. Serja I”.

Album ten obejmuje 25 fotografij rozmiaru 13×18 z naszego wybrzeża i jedynego portu, będącego chlubą i dumą Polski. Album może oddać usługi przy pracy szkolnej.

Cena albumu 7 zł. 50 gr. Portorja 0,85 zł.

Redakcja Tygodnika Ilustrowanego dla młodzieży „Iskry“ komunikuje, że w Okręgu Szkolnym Pomorskim prenumeruje „Iskry“ ogółem tylko 20 szkół i prosi o poparcie tego pożytecznego czasopisma. Tygodnik „Iskry“ nadaje się szczególnie dla starszej młodzieży szkół średnich ogólnokształcących i zakładów kształcenia nauczycieli i zasługuje ze wszechmiar na rozpowszechnienie. Adres Redakcji „Iskier“: Warszawa, Warecka 14.

Nakładem Wydawn. Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okr Szkoln. Pomorskiego

Drukiem Drukarni Spółdzielczej w Toruniu.